

## АНОТАЦІЯ

**Підпалій Р. Ю. Болонський університет у генезі європейської освіти (кінець XVIII - початок XXI століття)** – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. – Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». – Полтава, 2023.

У дисертаційній роботі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету і завдання, розкрито об'єкт, предмет і методи дослідження, схарактеризовано хронологічні межі наукового доробку, географічні межі, висвітлено зв'язок роботи з науковими планами й програмами, представлено джерельну базу, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, відображено форми апробації й упровадження результатів дослідження в практику. Аргументовано вирішено наукову проблему Болонського університету у генезі європейської освіти (кінець XVIII – початок XXI століття), доведено значення цієї генези для європейської освіти кінця XVIII – початку XXI століть.

Здійснено історіографічний аналіз генези Болонського університету; проаналізовано літературу як з питань генези Болонського університету та її значення для розвитку європейської освіти, так і за персоналіями, від діяльності яких залежала ця генеза; Доведено, кожна із цих фундаментальних праць розкриває лише один із багатьох напрямів діяльності Болонського університету; обрано методологічні підходи (персоніфікований підхід, педагогічно-персоніфікований підхід, етнофункціональний підхід, мікроструктурний підхід і історико-хронологічний підхід); використано терміни, які були необхідними для роз'яснення: *pastus*, університетські нації, *спудет*, *постромантизм*, *піїтика*, *гласатори*, *Емілійова дорога*, *гальванізм*, *болонська експериментальна медицина*, *solum cantorum* тощо.

З'ясовано передумови (економічні, географічні, політичні, соціальні і культурні) та виділено зворотні тенденції (до використання граматично-риторичних знань; використання всіх складових математичного знання –

арифметика, геометрія, астрономія і музика; збереження окремих дисциплін художнього та практичного характеру) та зустрічні (збереження поетико-музичної форми й зміна її змісту; поглиблення вивчення основ канонічного римського права; поглиблене вивчення граматики, римської літератури й риторики; поглиблене вивчення медицини, зокрема хірургії; тенденція до поступового переродження старих традицій навчання в новіші форми).

Визначено основні етапи генези Болонського університету (середньовічний, етап розвитку природничо-математичного знання, класичний, постмодерний, неокласичний) та обрано критерії для їхнього визначення (культурно-світоглядний, педагогіко-технологічний, освітньо-змістовий, структурно-організаційний); показано вплив генези Болонського університету на розвиток інших університетів Італії (Пізанського, Неаполітанського, Туринського) та постійну конкуренцію з Оксфордським університетом.

Розкрито причини зростаючого пріоритету природничо-математичних та експериментальних нових наук: зародження харчової хімії, фізики та експериментальної електрофізіології як нової науки у генезі Болонського університету XVIII-го століття; проаналізовано діяльність геніальних персоналій, професорів Болонського університету XVIII століття; доведено, що широка наукова діяльність стосувалася медицини, фізіології, патології, дієтології, броматології, гідрології, метеорології, електрофізіології; визначено позитивні зрушення, котрі відбувалися між болонською й оксфордською студентською та академічною спільнотами, що сприяло зовнішній мобільності між цими університетами.

Обґрунтовано необхідність в експериментальній анатомії та визначення причини зламу гендерних стереотипів у підході до викладачів та здобувачів жінок; доведено, що діяльність Лаури Бассі стала прикладом поєднання інтелектуальної відваги, наукового новаторства й суспільної відповідальності, залишивши незабутній слід у світовій історії науки й культури Болонського університету; показано її творчий педагогічний здобуток вершиною, якого був такий вид педагогічної діяльності та новації, як науковий диспут, лабораторні дослідження, вивчення органічних структур.

Виявлено зміни в структурі точного і гуманітарного знання Болонського університету в 30-ті роки XIX століття та показано ставлення до нових наук і наук попередніх століть; проаналізовано низку нових спеціальностей: геологію, палеонтологію, антропологію і фотохімію і зелену хімію, поезію; показано що хоча в цей період в Болонському університеті ще не викладалася педагогіка, але Джованні Капеліні була розроблена власна методика роботи зі студентами: метод соціологічного дослідження, спостереження, опису, експерименту; розкрито, що теоретичні дослідження Луїджі Чаміціана дозволяли пояснити взаємозв'язок раніше відкритих фактів і явищ, формулювати нові закони; показано, що жодна зі старих наук не була відкинута; показано розквіт поезії в Болонському університеті в другій половині XX століття – адаптацію латинської просодії до італійських віршів та розвиток європейського експериментального символізму.

Доведено провідне значення Болонського університету на сучасному етапі; визначено, показано, що є курси, які можна вивчати лише англійською, а є – ті, що можна вивчати лише італійською мовою; показано, що вільне володіння іноземними мовами: англійською, італійською, німецькою, французькою, португальською, іспанською (залежить від програми) присутнє лише на високому рівні Advanced; з'ясовано, що за статистикою 2012 року Болонський університет входив у десятку кращих університетів світу і займав перше місце серед італійських університетів; доведено, що він і сьогодні не припиняє поширюватися не лише в історичному центрі в Болоньї та її передмістях, а й у всій Італії, розвиваючи постійно зростаючий інтерес до своїх нових спеціальностей, новітніх технологій й та поваги до довкілля.

**Ключові слова:** Болонський університет, генеза, вища європейська освіта, унікальний шлях розвитку, професор, спудет, глосатори, *solum cantorum*, школа вільних мистецтв, харчова хімія, фізика, експериментальної електрофізіологія, науковий диспут, лабораторна діяльність, вивчення органічних структур, соціологічне дослідження, спостереження, опис, експеримент новітні технології, іноземні мови, рівень Advanced.

## СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

*Статті в наукових фахових виданнях України, зокрема, які включені до міжнародних наукометричних баз:*

1. Підпалій Р. Ю., Цебрій І.В. (2024). Передумови та основні тенденції у становленні Болонського університету. *Естетика і етика педагогічної дії*. (30), 122–132. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2024.30.320970>
2. Підпалій Р. Ю. (2025). Луїджі Гальвані як лідер кардинальних змін в освітніх орієнтирах Болонського університету XVIII століття. *Вісник науки та освіти*. № 1(31), Серія «Педагогіка», 1638-1651. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-1638-1651](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-1638-1651)
3. Підпалій Р. Постать Джованні Альдіні як одного із засновників експериментальної анатомії та електрофізіології [Текст] / Р. Підпалій // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, М. А. Бойченко, О. А. Біда та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2025. № 1 (141). С. 215–225. DOI: 10.24139/2312-5993/2025.01/215-225

*Посібники:*

4. Підпалій Р. Ю. Генеза Болонського університету в європейській освіті XVIII століття: посібник для здобувачів вищої освіти. Полтава: ЛНУ імені Тараса Шевченка, Видавництво ПУЕТ, 2025. 118 с.
5. Підпалій Р. Ю. Болонський університет у генезі європейської освіти (XVIII – XXI століття): навчально-методичний комплекс для студентів закладів вищої освіти. Полтава: ІМ, 2025. 84 с.
6. Підпалій Р. Ю. Основи науково-дослідної роботи: навчально-методичний комплекс для студентів закладів вищої освіти. Полтава: ІМ, 2025. 68 с.

*Стаття в зарубіжних наукових виданнях:*

7. Підпалій Р. (2025). Перехід від традиційної гуманітарної освіти

до домінування точних наук у Болонському університеті на прикладі діяльності Луїджі Гальвані. *The 7 th International scientific and practical conference «Scientific achievements of contemporary society»*. (February 6-8, 2025) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2025. 276-285. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2025/02/SCIENTIFIC-ACHIEVEMENTS-OF-CONTEMPORARY-SOCIETY-6-8.02.25.pdf#page=276>

8. **Підпалий Р.** Становлення Болонського університету у епоху Середньовіччя. Scientific Collection «InterConf»,(237): with The Proceedings of the 8-th International Scientific and Practical Conference «Scientific Paradigm in the Context of Technologies and Society Development» (February 26-28, 2025; Geneva, Switzerland) comp. by LLC SPC «InterConf».Geneva: Protonique, 2025. P. 158-161. ISBN 978-2-88136-234-7 (series) URL:<https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/issue/view/26-28.02.2025/247>

*Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:*

9. **Підпалий Р.** (2024). Образи аристократів і простолюдинів в трагедіях Бенжаміна Джонсона. *Філософські обрії*, (48), 93–101. <https://doi.org/10.33989/2075-1443.2024.48.308078>

10. **Підпалий Р.** Діяльність Якопо Бартоломео Беккарі як фундатора хімії та експериментальної фізики в Болонському університеті. *Грааль науки*. 2025. Вип. №50. С. 701-706 URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/21.03.2025>

11. **Підпалий Р.** Творча та педагогічна спадщина Джозуе Кардуччі. Мистецька освіта та естетичне виховання молоді: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих науковців (21-22 квітня 2022 р.). Частина I. Полтава: Навчально-науковий інститут культури і мистецтв. Видавничий відділ ПУЕТ. 2022. С. 29-32.

## ANNOTATION

**Pidpaliy, R. Bologna University in the Genesis of European Education (late 18th – early 21st centuries)** – Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 011 Educational and Pedagogical Sciences. – State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University». – Poltava, 2023.

A historiographical analysis of the genesis of the University of Bologna was carried out; the literature on the genesis of the University of Bologna and its significance for the development of European education was analyzed, as well as on the personalities on whose activities this genesis depended; It was proved that each of these fundamental works reveals only one of the many directions of the University of Bologna's activity; methodological approaches were chosen (personalized approach, pedagogical-personalized approach, ethnofunctional approach, microstructural approach and historical-chronological approach); the terms that were necessary for clarification were used: pastus, university nations, spudet, postromanticism, poetics, glossators, Emilian Road, galvanism, Bolognese experimental medicine, solum cantorum, etc.

The prerequisites (economic, geographical, political, social and cultural) were clarified and the reverse tendencies (towards the use of grammatical and rhetorical knowledge; the use of all components of mathematical knowledge – arithmetic, geometry, astronomy and music; the preservation of individual disciplines of an artistic and practical nature) and the counter tendencies (the preservation of the poetic and musical form and the change in its content; the deepening of the study of the foundations of canonical Roman law; the in-depth study of grammar, Roman literature and rhetoric; the in-depth study of medicine, in particular surgery; the tendency towards the gradual degeneration of old traditions of education into newer forms) were identified.

The main stages of the genesis of the University of Bologna were identified (medieval, the stage of development of natural and mathematical knowledge, classical, postmodern, neoclassical) and the criteria for their definition were selected (cultural

and worldview, pedagogical and technological, educational and content, structural and organizational); The influence of the genesis of the University of Bologna on the development of other Italian universities (Pisa, Naples, Turin) and the constant competition with the University of Oxford are shown.

The reasons for the growing priority of natural, mathematical and experimental new sciences are revealed: the emergence of food chemistry, physics and experimental electrophysiology as new as a science in the genesis of the University of Bologna in the 18th century; the activities of brilliant personalities, professors of the University of Bologna in the 18th century are analyzed; it is proven that broad scientific activity concerned medicine, physiology, pathology, dietetics, bromatology, hydrology, meteorology, electrophysiology; the positive developments that occurred between the Bologna and Oxford student and academic communities are identified, which contributed to external mobility between these universities.

The need for experimental anatomy is substantiated and the reason for the breakdown of gender stereotypes in the approach to female teachers and applicants is determined; It is proven that Laura Bassi's activity became an example of a combination of intellectual courage, scientific innovation and social responsibility, leaving an unforgettable mark in the world history of science and culture of the University of Bologna; her creative pedagogical achievement is shown, the peak of which was such a type of pedagogical activity and innovation as scientific debate, laboratory research, and the study of organic structures.

Changes in the structure of exact and humanitarian knowledge of the University of Bologna in the 30s of the 19th century are revealed and the attitude towards new sciences and sciences of previous centuries is shown; a number of new specialties are analyzed: geology, paleontology, anthropology and photochemistry and green chemistry, poetry; it is shown that although pedagogy was not yet taught at the University of Bologna during this period, Giovanni Capellini developed his own methodology for working with students: the method of sociological research, observation, description, and experiment; It is revealed that the theoretical research of Luigi Chamizian allowed to explain the relationship between previously discovered facts and phenomena, to formulate new laws; it is shown that none of the old sciences

was rejected; the flowering of poetry at the University of Bologna in the second half of the 20th century is shown - the adaptation of Latin prosody to Italian poems and the development of European experimental symbolism. The leading importance of the University of Bologna at the present stage is proven; it is determined and shown that there are courses that can be studied only in English, and there are those that can be studied only in Italian; it is shown that fluency in foreign languages: English, Italian, German, French, Portuguese, Spanish (depending on the program) is present only at the Advanced level; it is found out that according to statistics in 2012, the University of Bologna was among the top ten universities in the world and took first place among Italian universities; It has been proven that even today it continues to spread not only in the historic center of Bologna and its suburbs, but also throughout Italy, developing an ever-growing interest in its new specialties, cutting-edge technologies and respect for the environment.

**Keywords:** Keywords: University of Bologna, genesis, European higher education, unique path of development, professor, spudet, glossaries, solum cantorum, school of liberal arts, food chemistry, physics, experimental electrophysiology, scientific debate, laboratory activities, study of organic structures, sociological research, observation, description, experiment, latest technologies, foreign languages, Advanced level.

## LIST OF PUBLICATIONS ON THE TOPIC OF THESIS

### *Articles in scientific professional publications:*

1. **Pidpaliy R. Yu.**, Tsebriy I.V. (2024). Prerequisites and main trends in the formation of the University of Bologna. *Aesthetics and ethics of pedagogical action*. (30), 122–132. <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2024.30.320970>
2. **Pidpaliy R. Yu.** (2025). Luigi Galvani as a leader of cardinal changes in the educational orientations of the University of Bologna in the 18th century. *Bulletin of Science and Education*, No. 1(31), Series "Pedagogy", 1638-1651. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-1638-1651](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-1638-1651)
3. **Pidpaliy R. Yu.** (2025). The figure of Giovanni Aldini as one of the



founders of experimental anatomy and electrophysiology. *Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*. 2025, No. 1 (141). P. 215-225. DOI 10.24139/2312-5993/2025.01/215-225

*Manuals:*

4. **Pidpaliy R. Yu.** The Genesis of the University of Bologna in European Education in the 18th Century: A Manual for Higher Education Applicants. Poltava: Taras Shevchenko Lviv National University, PUET Publishing House, 2025. 118 p.

5. **Pidpaliy R. Yu.** Bologna University in the Genesis of European Education (XVIII - XXI Century): Educational and Methodological Complex for Students of Higher Education Institutions. Poltava: IM, 2025. 84 p.

6. **Pidpaliy R. Yu.** Fundamentals of Scientific Research: Educational and Methodological Complex for Students of Higher Education Institutions. Poltava: IM, 2025. 68 p.

*Articles in foreign scientific journals:*

7. **Pidpaliy R.** (2025). Transition from Traditional Humanitarian Education to the Dominance of Exact Sciences at the University of Bologna on the Example of Luigi Galvani's Activities. The 7th International Scientific and Practical Conference «*Scientific Achievements of Contemporary Society*». Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2025. 276-285. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2025/02/SCIENTIFIC-ACHIEVEMENTS-OF-CONTEMPORARY-SOCIETY-6-8.02.25.pdf#page=276>

8. **Pidpaliy R.** The formation of the Bologna University in the Middle Ages. Scientific Collection «InterConf»,(237): with the Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference «*Scientific Paradigm in the Context of Technologies and Society Development*», Geneva, 2025;(Switzerland)/ comp. by LLC SPC «InterConf».Geneva: Protonique, 2025. P. 158-161. ISBN 978-2-88136-234-7(series) [URL:https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/issue/view/26-28.02.2025/247](https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/issue/view/26-28.02.2025/247)

9. **Pidpaliy R.** (2024). Images of aristocrats and commoners in the tragedies of Benjamin Johnson. *Philosophical Horizons.* (48), 93–101. <https://doi.org/10.33989/2075-1443.2024.48.308078>

10. **Pidpaliy R.** The activities of Jacopo Bartolome Beccari as the founder of chemistry and experimental physics at the University of Bologna. *Graal nauki.* 2025. Issue. No50. P. 701-706. URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/21.03.2025>

11. **Pidpaliy R.** Creative and pedagogical heritage of Giosue Carducci. Art education and aesthetic education of youth: Collection of materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference of master's students and young scientists (April 21-22, 2022). Part I. Poltava: Educational and scientific institute of culture and arts. Publishing department of PUET. 2022. Pp. 29-32.